

Zaak C-481/23 [Sangas] ⁱ

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

26 juli 2023

Verwijzende rechter:

Audiencia Nacional (Spanje)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

24 juli 2023

Verwerende partij:

JMTB

AUDIENCIA NACIONAL (hoogerechtshof, Spanje)

STRAFKAMER

[OMISSIS]

[nationale procedurele kwesties]

**PREJUDICIËLE VRAAG AAN HET HOF VAN JUSTITIE VAN DE
EUROPESE UNIE**

1. Instantie die een prejudiciële vraag stelt:

[OMISSIS] Strafkamer van de Audiencia Nacional.

2. [OMISSIS] [identificatie van interveniënten]

3. I. Voorwerp van de procedure en feiten:

Bij vonnis van 21 februari 2022 (ROJ: SAN 677/2022 – ECLI:ES:AN:2022:677),
verduidelijkt bij beschikking van 3 maart 2022 [OMISSIS], is de verdachte JMTB

ⁱ De naam van de onderhavige zaak is fictief en komt niet overeen met de werkelijke naam van een partij bij de procedure.

onder meer als dader van DRIE strafbare feiten INZAKE BELASTINGFRAUDE en één strafbaar feit inzake WITWASSEN veroordeeld tot de volgende straffen:

a) Voor elk van de drie strafbare feiten INZAKE BELASTINGFRAUDE: 2 jaar gevangenisstraf en een geldboete van 23 miljoen EUR voor boekjaar 2011, 135 miljoen EUR voor boekjaar 2012 en 140 miljoen EUR voor boekjaar 2013, met verlies van de mogelijkheid om overheidssubsidies of -steun te ontvangen en van het recht om fiscale of sociale voordelen te genieten gedurende een periode van drie jaar.

b) voor het strafbare feit inzake WITWASSEN: 6 jaar gevangenisstraf en een GELDBOETE van 54 miljoen EUR.

De feiten waarvoor deze verdachte is veroordeeld, bestonden, samengevat, uit de oprichting van verschillende vennootschappen in Spanje, geleid door stromannen die optraden als schijnbeheerders met de bedoeling om voor de boekjaren 2011, 2012 en 2013 belasting over de toegevoegde waarde (btw) in Spanje te ontduiken met betrekking tot de verkoop van koolwaterstoffen in Spanje. Om de herkomst van de ontdoken sommen te verhullen, regelde deze verdachte in Spanje ook geldopnames van de vennootschappen die werden gebruikt om de belastingfraude te plegen en gaf opdracht tot overboekingen naar andere gelieerde vennootschappen en naar rekeningen in het buitenland.

Nadat bekend werd dat de verdachte beroep had aangetekend tegen dat vonnis, werd hem de toestemming geweigerd om naar Roemenië te reizen, maar toen hij aan de Kroatische grens werd aangetroffen op weg naar Roemenië, werd een Europees en internationaal aanhoudingsbevel uitgevaardigd voor zijn opsporing, vangenneming en detentie op nationaal en internationaal niveau.

Bij mededeling van 4 april 2023 heeft de rechter in tweede aanleg te Alba Iulia (Roemenië) een afschrift toegezonden van strafvonnis nr. 21/13.03.2023, waarbij de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel tegen deze persoon is geweigerd.

De rechtsgrondslag voor het vonnis van de Roemeense rechter waarbij de overlevering van de verdachte wordt geweigerd, geeft ten eerste aan dat er geen dwingende gronden zijn om de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel te weigeren.

Bij de analyse van dat vonnis om uit te maken of er sprake is van een van de facultatieve gronden voor weigering van de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel, stelt hij vervolgens vast dat de gezochte persoon documenten heeft overgelegd waaruit blijkt dat hij gedurende ten minste vijf jaar ononderbroken en legaal op het grondgebied van Roemenië heeft verbleven, en dat de gezochte persoon te kennen heeft gegeven niet aan de Spaanse rechterlijke autoriteiten te willen worden overgeleverd, hetgeen neerkomt op een weigering om het vonnis in de uitvaardigende lidstaat ten uitvoer te leggen, zodat er een grond tot weigering van overlevering bestaat.

Voorts merkt de Roemeense rechter op dat de strafbare feiten waarvoor de gezochte persoon in eerste aanleg is veroordeeld door de rechterlijke autoriteit die het Europees aanhoudingsbevel heeft uitgevaardigd, in de Roemeense wetgeving zijn opgenomen als belastingfraude en witwassen van geld, dat op deze twee strafbare feiten een gevangenisstraf van 3 tot 10 jaar staat en dat de verjaringstermijn voor de strafrechtelijke aansprakelijkheid dus 10 jaar zou zijn geweest indien de feiten in het rechtsgebied van de Roemeense rechtelijke autoriteiten waren gepleegd, te rekenen vanaf de datum van het laatste handelen/stilzitten. De Roemeense rechter stelt vast dat de drie strafbare feiten van belastingfraude waarvoor de gezochte persoon is veroordeeld, in de boekjaren 2011, 2012 en 2013 zijn gepleegd, zodat ervan kan worden uitgegaan dat de verjaringstermijn uiterlijk op 31 december 2013 is ingegaan.

Niettegenstaande de opmerking hierboven dat de verjaringstermijn op 31 december 2013 begint te lopen en dat de verjaringstermijn 10 jaar bedraagt, merkt de Roemeense rechter evenwel het volgende op: *Behoudens stuiting of schorsing is de verjaringstermijn voor de strafrechtelijke aansprakelijkheid op 30 december 2021 verstreken* en was er sinds het plegen van de feiten geen enkele reden geweest om de verjaring van de strafrechtelijke aansprakelijkheid te stuiten, hoewel deze afdeling van de Audiencia Nacional de Roemeense autoriteiten uitdrukkelijk heeft meegedeeld dat de procedure geenszins is gestuit, aangezien er een proces had plaatsgevonden en tegen de veroordeling hoger beroep was ingesteld.

De Roemeense rechter stelt dus vast dat er twee facultatieve gronden bestaan om de tenuitvoerlegging van een Europees aanhoudingsbevel te weigeren en weigert bijgevolg het namens de gezochte persoon JMTB uitgevaardigde Europees aanhoudingsbevel ten uitvoer te leggen:

- De gezochte persoon woont in Roemenië.
- De strafbare feiten zouden zijn verjaard indien zij onder de rechtsmacht van de Roemeense gerechtelijke autoriteiten zouden vallen.

4 Relevante bepalingen:

Artikel 4 van het kaderbesluit van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten (2002/584/JBZ) noemt als gronden voor facultatieve weigering van de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel onder meer:

- in lid 4: *de strafvervolgning of de straf is volgens de wet van de uitvoerende lidstaat verjaard en de feiten vallen naar het strafrecht van deze lidstaat onder zijn rechtsmacht;*
- in lid 6: *het Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd met het oog op de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf of een tot vrijheidsbeneming strekkende*

maatregel, terwijl de gezochte persoon verblijft in of onderdaan of ingezetene is van de uitvoerende lidstaat en deze staat zich ertoe verbindt die straf of maatregel overeenkomstig zijn nationale recht zelf ten uitvoer te leggen;

- a) Krachtens artikel 4, lid 4, van dat kaderbesluit kan de tenuitvoerlegging van de overlevering alleen worden geweigerd indien de staat die het Europees aanhoudingsbevel uitvoert krachtens zijn nationale recht bevoegd is om de feiten waarvoor het Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, te vervolgen en derhalve zijn nationale recht kan toepassen om te bepalen of de termijn voor de verjaring van het strafbare feit of de straf waarin zijn recht voorziet, is verstreken.

Wanneer de gerechten van de tenuitvoerleggingsstaat daarentegen niet bevoegd zijn om kennis te nemen van de feiten waarvoor het Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd, kunnen zij niet volgens hun eigen wetgeving beslissen over de verjaring van de straf of het strafbare feit, maar moeten zij zich houden aan de wetgeving van de staat waar de strafprocedure wordt gevoerd.

- b) Bovendien staat artikel 4, lid 6, van genoemd kaderbesluit weigering van overlevering onder drie voorwaarden toe:
- het Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd met het oog op de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf of een tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel;
 - de gezochte persoon verblijft in of is onderdaan of ingezetene van de uitvoerende lidstaat;
 - en de tenuitvoerleggingsstaat verbindt zich ertoe die straf of maatregel overeenkomstig zijn nationale recht zelf ten uitvoer te leggen.

5 Redenen waarom deze rechter twijfelt over de uitlegging of de geldigheid van het Unierecht:

In het licht van de beslissing van de Roemeense rechter lijken de beginselen van dit kaderbesluit, waaraan alle lidstaten van de Europese Unie zich moeten houden, niet te zijn nageleefd.

- a) Ten eerste wordt in de beslissing van de Roemeense rechter de overlevering van verdachte JMTB geweigerd op grond dat de strafbare feiten naar Roemeens recht zijn verjaard.

Deze beslissing is echter gebaseerd op de toepassing van de regels inzake de verjaring van strafbare feiten naar Roemeens recht, terwijl alle vervolgte feiten in Spanje zijn gepleegd en belastingfraude vormen waardoor de financiële belangen van Spanje worden geschaad, zodat de Roemeense rechters niet bevoegd zijn om deze te vervolgen.

- b) Ten tweede lijkt de weigering van overlevering op grond dat de gezochte persoon een Roemeense ingezetene is, niet te voldoen aan de in het kaderbesluit gestelde voorwaarden voor de toepassing van deze facultatieve bepaling tot weigering van overlevering.

Aan de eerste van bovengenoemde voorwaarden is in casu niet voldaan, aangezien het onderzoek van de feiten nog steeds gaande is, ook al is in eerste aanleg ten aanzien van de gezochte persoon een vonnis gewezen.

En zelfs indien de gezochte persoon wordt geacht in Roemenië te wonen, hoewel hij in de loop van de procedure slechts voor korte perioden naar Roemenië mocht reizen, gaat de weigering tot overlevering niet gepaard met een verbintenis van de Roemeense autoriteiten om elke mogelijke onherroepelijk tegen de in Roemenië gezochte persoon uitgesproken straf ten uitvoer te leggen, hetgeen ertoe leidt, indien deze situatie voortduurt, dat die feiten onbestraft blijven.

Zoals blijkt uit de punten 75 en 76 van het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie van 31 januari 2023 (ROJ: PTJUE 21/2023 — ECLI:EU:C:2023:57), zou, indien zou worden aanvaard dat het iedere lidstaat vrijstaat om aan die gronden andere gronden toe te voegen die de uitvoerende rechterlijke autoriteit in staat stellen geen gevolg te geven aan een Europees aanhoudingsbevel, afbreuk worden gedaan aan, ten eerste, de uniforme toepassing van kaderbesluit 2002/584 door de toepassing ervan afhankelijk te stellen van bepalingen van nationaal recht en, ten tweede, de doeltreffendheid van de in artikel 1, lid 2, van dit kaderbesluit vastgestelde verplichting om Europese aanhoudingsbevelen ten uitvoer te leggen, doordat in de praktijk iedere lidstaat de omvang van deze verplichting vrijelijk zou kunnen bepalen voor zijn uitvoerende rechterlijke autoriteiten. Een dergelijke uitlegging zou in de weg staan aan de goede werking van de bij dat kaderbesluit ingestelde vereenvoudigde en efficiënte regeling voor de overlevering van personen die veroordeeld zijn of ervan verdacht worden strafbare feiten te hebben gepleegd, en zou derhalve indruisen tegen de in punt 67 van het onderhavige arrest in herinnering gebrachte doelstelling van dat kaderbesluit.

Noodzaak van de indiening van een verzoek om een prejudiciële beslissing:

Deze prejudiciële vragen zijn noodzakelijk, aangezien het door deze rechter uitgevaardigde Europees aanhoudingsbevel niet meer kan worden toegepast ten aanzien van Roemenië, waarheen de betrokkene is gevlucht, en zeker niet ten aanzien van de andere leden van de Europese Unie. In dit verband wordt in de bovengenoemde beslissing van de Roemeense rechter het volgende bepaald: „de Roemeense rechterlijke autoriteit die het Europees aanhoudingsbevel ten uitvoer legt, verzoekt het nationale Sirene-bureau de nodige stappen te ondernemen om een markering toe te voegen aan de SIS-signalering die door een andere lidstaat is ingevoerd op grond van een Europees aanhoudingsbevel waarvan de tenuitvoerlegging door de betrokken rechterlijke autoriteit wordt geweigerd.”

In het arrest van het Hof van Justitie van de Europese Unie (Grote kamer) van 31 januari 2023 (ECLI:EU:C:2023:57) staat in punt 140 dat *geen enkele bepaling van kaderbesluit 2002/584 uitsluit dat meerdere opeenvolgende Europese aanhoudingsbevelen worden uitgevaardigd tegen een persoon, ook niet wanneer de tenuitvoerlegging van een eerste Europees aanhoudingsbevel ten aanzien van die persoon is geweigerd.*

In punt 141 van hetzelfde arrest staat echter ook dat de uitvaardiging van een nieuw aanhoudingsbevel noodzakelijk kan zijn *nadat de elementen die in de weg stonden aan de tenuitvoerlegging van een eerder Europees aanhoudingsbevel zijn weggenomen, of wanneer de beslissing tot weigering van de tenuitvoerlegging van dat Europees aanhoudingsbevel niet in overeenstemming was met het Unierecht.*

Het is derhalve noodzakelijk dat het Hof van Justitie van de Europese Unie zich uitspreekt over de vraag of de beslissing van de Roemeense rechter al dan niet in overeenstemming is met het Unierecht, zodat tenminste een nieuw Europees aanhoudingsbevel tegen de gezochte verdachte kan worden uitgevaardigd, dat werking zou hebben op het grondgebied waar hij zich heeft verschanst om aan zijn straf te ontsnappen.

6. Procedure

[OMISSIS]

[procedurele maatregelen; opmerkingen van de partijen over het verzoek om een prejudiciële beslissing; de advocaat van de staat en het openbaar ministerie steunen de verwijzing; de verdachte, JMTB, verzet zich ertegen]

7. Prejudiciële vragen

Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt krachtens artikel 19, lid 3, onder b), van het Verdrag betreffende de Europese Unie en artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vragen:

1. Voor zover in artikel 4, lid 6, van kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten is bepaald dat de gronden voor facultatieve weigering van de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel het geval omvatten waarin het Europees aanhoudingsbevel is uitgevaardigd met het oog op de tenuitvoerlegging van een vrijheidsstraf of een tot vrijheidsbeneming strekkende maatregel, terwijl de gezochte persoon verblijft in of onderdaan of ingezetene is van de uitvoerende lidstaat en deze staat zich ertoe verbindt die straf of maatregel overeenkomstig zijn nationale recht zelf ten uitvoer te leggen:

a) **Mag deze grond voor facultatieve weigering van overlevering ook worden toegepast in gevallen waarin nog geen definitieve beslissing is genomen over de gezochte persoon?**

b) **Zo ja, kan overlevering dan worden geweigerd op grond dat de gezochte persoon verblijft in de uitvoerende staat, zonder dat deze staat zich ertoe verbindt de betreffende straf of maatregel overeenkomstig zijn nationale recht ten uitvoer te leggen?**

2. Voor zover in artikel 4, lid 4, van kaderbesluit 2002/584/JBZ van de Raad van 13 juni 2002 betreffende het Europees aanhoudingsbevel en de procedures van overlevering tussen de lidstaten is bepaald dat de gronden voor facultatieve weigering van de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel het geval omvatten waarin de strafvervolging of de straf volgens de wet van de uitvoerende lidstaat is verjaard en de feiten naar het strafrecht van deze lidstaat onder zijn rechtsmacht vallen: **mag deze grond voor facultatieve weigering van de tenuitvoerlegging van het Europees aanhoudingsbevel ook worden toegepast in gevallen waarin de strafvervolging of de straf volgens de wet van de uitvoerende lidstaat geacht wordt verjaard te zijn, ook al zijn de gerechten van die staat niet bevoegd om van de feiten kennis te nemen?**

[OMISSIS]

[ondertekeningen van de rechters]

WERKDOCU